

סוף זמן קר"ש

ערב פסח
9:05

חצות ליל פסח 12:57

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בגדיי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ו)

בי"ה

מבמעינינו התאחדותנו

י"ג ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

הבורת יסודי התורה
פרשת שמני
מוס' שבועות מוח. עד מוח:
פרשת תזריע
סיום המס' והתחלת מוס' תענית

אפילו אילנו סרק (פסטי"ט ע"ג, אם קובע
שנים לתורה) עתידין ליתן פירות (וכו'
לפירות טובות בינים למלידי הכמים)
מדברי רבש שליט"א שמג"ל עש"ט

י"ד ניסן תשס"ט

חג הפסח

שנה י"א גליון כ"ד (תס"א)

ואת מוסף יום החג הז"ה

בגמ' (שבועות טז, א): שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית. פי' כי עיקר הקרבן שהי' בבהמ"ק הוא הרצון של האדם שהי' סומך ידיו על קרבנו ומתודה עליו אשר חטא, והכהן כאשר הקריב למטה אוי גם למעלה עמד מיכאל הכהן הגדול והקריב רצונו של האדם לפני השי" ביה, לכן גם עתה לא יחסר למעלה להקריב הרצונות הטובים של בני' להקריב כל הקרבנות כל אחד במועדו. וז"ש, שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית, כי למעלה נוכל להקריב הרצונות שלנו כמו בזמן הבית. וז"ש בנוסח התפלה ושעירי עזים נעשה ברצון, כי הרצון הוא כאלו הי' בפועל ממש. והביאנו לציון עירך ברנה וכו' ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו וכו' ואת מוסף יום החג הזה נעשה ונקריב לפניך כמצות רצונך, פי' יום החג הזה ממש, כי בכל דור ודור בהגיע יום החג עולה למעלה הרצון שיש לנו ביום הזה להקריב כאלו נעשה בפועל ממש.

תפארת שלמה

טעם לאכילת ביצה בליל פסח

וכמדומה שזה היה כבר ממנהג אבותינו במצרים שבכל יום א' של פסח היה אצל גדוליהם קניניהם כאהרן ושבת לוי, היה אצלם יום אבל כמו ט"ב, כי בו נגזר בין הבתרים גלות מצרים ואימה חשיכה גדולה, ובו נלקחה שרה אל פרעה, בו עמד יעקב לפני פרעה ברדתו למצרים, בו התחיל קישוי השעבוד פ"ו שנים, וכששלח הקב"ה משה בר"ח ניסן בסנה ובא לפני פרעה בו בפרק תכבד העבודה על האנשים והוכפלו בו צרות ונהגו אבל לפע"ד, אלא שעתה נהפך לששון ולשמחה. וז"ל לתת טעם שאוכלים ביצה בליל פסח וזכר לאבל הנ"ל.

תחם סופר הרשות דף שכ"ו.

במהרה בימינו בקרוב

בפיוט אדיר הוא שאנו מתפללים ואומרים בליל התקדש חג - יבנה ביתו בקרוב במהרה במהרה בימינו בקרוב - ושמעתי בשם הגאון האמיתי מרן מהרש"ק מבראד זי"ע לפרש על פי מה שאמרו חז"ל (גיטין פח:), ד"מהרה" דמאיר עלמא הוא התנ"ב שנים. והיינו לפי שיומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנים. ועל כל אנו מתפללים שיבנה ביתו בקרוב במהרה במהרה "בימינו" בקרוב, ולא לפי יומו של הקדוש ברוך הוא, רק "בימינו", והבן.

פניני תשובות ברך

אחד מני יודע, אחד אני יודע

שמעתי פירוש בהגדה מאדומ"ר בעל קדושת יו"ט זצ"ל, מתחיל אחד מי יודע והשיב אחד אני יודע, ממה נפשך אם הי' יודע מאי מקשה ומתוך, הלא יכול לומר אחד אני יודע ודי. ופירש, כי יודע בעת שנפשו של אדם חושב לעשות תשובה בא ה"צה"ר ואמר לו מה אתה צריך לעשות תשובה הלא אתה באמת מקיים כל דברי התורה, הלא אתה מתפלל

בכל יום ואוכל רק מה שהוא כשר ושומר שבת כהלכתו, אבל באמת אם יחשוב הא"ק מתפלל מלא כל מחשבות ורק כמצות מאנשים מלומדה ולא בכונה, ובענין אכילה ושתייה יש ג"כ כמה ענינים כי אולי אינו כשר לכל הדעות, ועל שמירת שבת יש ג"כ שאולי אינו כהלכתו כמו שנאמר (שעי"י נח, יג) ודבר דבר אפילו דבור של חול אסור, וממילא צריך אתה לעשות עפר ואפר, אבל בעת שבא לידך לקנות ארנוג נאה וכדומה, אומר לך ה"צה"ר וכי אתה אדם חשוב הלא די לך באתרוג פשוט בול. רק לבעל מדריגות להם נאה לקנות ארנוג ביוקר, וזה שאמר פעמים אתה צריך לומר אחד מי יודע, ר"ל בעת שאתה רוצה לעשות תשובה, אבל לא תשמור בזו המדרגה כי בעת שצריך לקנות איזה דבר מצוה צריך אתה לומר אני יודע.

סדר מגיד משנה

פותרין הדלת ואומרים שפוך חמתך

פותרין לא נחרב רק הועלה למעלה ונתאחד עם בית המקדש דלמעלה, והנה בית המקדש נקרא בירה בגימטריא רי"ו וכשתאחד עם שלמעלה הוה ב"פ בירה" גימטריא דלת, והיינו דאמר פותרין "הדלת" שמתפללין על פתיחת הדלת שיתחלק ויעשה שוב שתיים בירות א' למעלה וא' למטה.

מהר"ש מבלעזא זי"ע

הפטרת יום שני

הפטרת יום ב' של פסח: ויצו המלך את כל העם לאמר עשו פסח לה' אלקיכם וגו' כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים אשר שפטו את ישראל וגו' כי אם בשמנה עשרה שנה למלך יאשיהו נעשה הפסח הזה לה' בירושלים.

שמעתי מנ"ק אדומ"ר הגה"ק סאטמאר זי"ע לפרש, דבכל המצות הדין הוא שאם אינו רוצה לקיים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אבל במצות קרבן פסח אי אפשר לכפות דכתיב כל בן נכר לא יאכל בו, והבית דין אינו יודע מחשבות, דאולי מחשבתו לעבודה זרה, דאו בבית ראשון היה יצא דעבודה זרה בתוקפו והקריבו על ידי כהני הבמות לעבודה זרה. אולם בפרשה זה כתיב (שם ד' ט) ויצו המלך וגו' להוציא מהיכל ה' את כל הכלים העשויים לבעל ולאשרה ולכל צבא השמים וישרפם מחוץ לירושלים וגו' וישרוף אותה בנחל קדרון וידק לעפר וגו' ונתן את במות שערים וגו', ולא היה עבודה זרה כלל בכל ארץ ישראל, על כן שפיר יכלו אז לכוף ולהקריב פסח. ויש לפרש, עש"ז פסח הוא מלשון גט מעושה"ה (במס' גיטין דף פ"ח ע"ב), דהיינו שבימי המלך יאשיהו הכריחו וכפו את כל העם לעשות את הקרבן פסח, וזהו הפירוש כי לא נעשה כפסח הזה, דהיינו לא כפו והכרחו מימי השופטים, שלא היו יכולים עד עתה להכריח לעשות הפסח מפני חשש של כל בן נכר לא יאכל בו, ודפחתי.

יד ברוך, פ' משפטים

אוצר הגנוז

טעמים לספירת העומר

כתב במורה נבוכים לרמב"ם, חלק ג, פרק מג: שבועות הוא יום מתן תורה, ולהגדיל היום ההוא נמנו הימים מן המועד הראשון אליו, כמי שממתין בו הנאמן שבאהביזו ושהוא מונה היום וגם השעות, וזאת היא סבת ספירת העומר מיום צאתנו ממצרים עד יום מתן תורה, שהוא היה הכוונה והתכלית ביציאתם, כאמרו ואביא אתכם אלי. וז"ל החינוך, מצוה שו: נצטוינו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שייצא לחירות. כי המניין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

וכיכ אברבנאל, ויקרא, פרק כג: ולכן היתה הספירה מחג הפסח עד חג השבועות, לאמר, מתי יבגוא יום ה' לדבר עמנו, כי האדם, כשיכסוף דבר מאד ויקוה ביאתו, יספור הימים עד בואו. וז"ל בינה לעתים (לר' עזריה ב"ר אפרים פיג"ז, חי' שליט-ת"ז) דרוש מיה: טעם שאנו סופרים ימי העומר מליל שני של פסח ואילך, כאלו אחרי שיצאנו בלילה הראשון מתחת יד היצר הנוטה אל הערב ואכלנו לחם עוני להכניעו ולרסן התאוות, מיד אנו מתאוים להיכנס תחת שעבוד עבודתו יתברך באהבת הטוב שהוא קבלת התורה, ולא ידענו מתי יגיע יום זה, ובכל יום ויום אנו מסופרים והולכים, כבר הלכו לנו כן וכך ימים ומתקרב הזמן להגיע אל הפצנו, כאשר המורגל מאד אצל הולכי דרכים היהודים כמה מילים יש להם לילך, כי בכל שעה ובכל רגע שאלו ישאלו ויבקשו לדעת כמה מילים הלכו עד עתה, וכל זה לחשקם מתי יגיעו אל מקום מאוויים, ע"כ"ל בינה לעתים.

הערה בנוסח התחינה

בספר שער יששכר חודש ניסן מאמר עומר התנופה אות י"ז הקשה על נוסח התפילה לטהרת הנפש: "רבישעי, אתה צייתנו ע"י משה עבדך לספור ספה"ע כמו שכתוב בתורה וספרתם לכם וכו' כדי שייטהרו נפשות עמך ישראל מזהותם וכו'" ורבים מקשים על נוסח זה, והלא פסקינן כמ"ד דספ"ע בזה"י (שאין בית המקדש קיים) רק מדרבנן, ואיכ' אינה ממצוות ע"י משה עבדך בזה"י, אלא ממצות חכמים. ואין לומר דהיינו מלא תסור שמברכין אשר קדשנו במצוותיו על דרבנן (כדאיחא בשבת, דף כב ע"א), דהא אנו אומרים בפירוש דאינו מלא סתור כלל אלא מפ' משה רבינו כמ"ש וספרתם לכם וגו', וזה אינו נוהג מדאורייתא ע"פ התורה בזמננו כזו, וז"ל דהנה מצוות ספה"ע כדי להקרב מנחה חדשה לה' בשבועות בבית המקדש, וכשזנכה במהרה בימינו לגאולה שלמה בתג השבועות הבעל"ט, תהיה למפרע ספירת העומר שספרנו מדאורייתא, כמ"ש אאמיר (בעל דרכי תשובה על יו"ד) בתפארת בנינים עה"ת ומועידים [בענייני פסח, ד"ה מנהגנו מזקנה הקדוש], ע"כ.

נתנדב ע"י ידידינו הרבני החשוב מו"ה גרשון מענדל ניימאן הי"ו - לע"נ אביו הגה"צ ר' יהואל מיכל ב"ר יוסף זצ"ל נפטר י"ב אלול תשס"ח לפ"ק ולע"נ אמו לע"נ אמו החשובה מרת פערל ב"ר גרשון מנחם ע"ה - נפטרה ליל התקדש החג

שיר השירים

ציצים ופרחים על סדר הפסוקים

כשושנה בין החוחים כן רעייתי בין הבנות

מהר"ם אלשיך ז"ל מפרש "כשושנה בין החוחים" אם אנו רואים אותה מנוקבת ונרמסת אין להטיל פגמה אל עצמותה לומר כי רע איכותה כי הכל יודעים שהחוחים רמסוה ונקבוה, "כן רעייתי בין הבנות" ואם חוטאים בני ישראל אין לתלות האשמה בהם רק על אשר נתגדלו במצרים ומשם דבקה גם בהם הרעה.

*

הגאון ר' הלל ל"ש ז"ל מפרש "כשושנה בין החוחים" כל זמן שלא תעזוב מקומה תתקיים ולא ינקבה החוחים, ורק אם רוח מטה אותה לכאן או לכאן אז תאבד, כאן אנו בני ישראל כל זמן שאנו עומדים בין האומות מבלי לנטות ימין ושמאל מחוקי התורה יש לנו קיום ביניהן, לא כן אם ח"ו נשתדל למצוא חן בעיניהן על די עזיבת התורה.

*

מספרים שהרמב"ן טייל פעם אחת עם כומר אחד בגן, ובין שיחים בדברם אודות עם ישראל אמר לו הכומר הלא קול המון כקול שדי ואם העולם כולו רודף את היהודים מסתמא ראויים הם לשנאתם, ובתור תשובה על שיטתו זו הראה לו הרמב"ן בגן שהיו מטיילים בו, איך השושנים היפות שגדלות בגן הן מדוקרות מן הקוצים וזבובים שונים משחיתים אותם, ומאידיך גיסא הראה לו איך הפרחים העוקצים והדרדרים עומדים ביפיים והזבובים אין שליטה עליהם, האם תחליט לרגל המראה הזה שפרחים העוקצים טובים הם מן השושנה בתור פרח עדין ורך. אין ביכלתה לעמוד נגד צורריה כמו הפרחים הדוקרים. וכן הוא הענין בנוגע לעם ישראל אמר הרמב"ן, לא מטעם שאנו רעים רודפים אותנו, כי אין אנו נופלים לא בגשם ולא ברוח מכל אנשי תבל, ורק מחמת שאין בנו כוח לעמוד נגד שונאנו ועושים הם עמנו כל מה שברצונם ולדאבון לבנו אין מוחה בידם.

כחוט השני שפתותיך

בעל שפתי צדיקים מפרש שבפסוק זה נרמז שכל חוט השני נעשה לסימן על תוכן של איזה דבר, כן השפתים של האדם ודיבורו מראים מה שבלבו של האדם פנימה, כמאמר העולם "הלשון הוא המסור היותר גדול".

כפלה הרמון רקתך

חז"ל דרשו "ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון" (סנהדרין לו). בעל תפארת יהונתן מפרש כוונת דבריהם על פי מה שאנו רואים שהאדם השלם חושב תמיד בלבו שלא הגיע למעלת השלימות, בהיפך לפשוטי עם היינו הריקנים שחושבים תמיד בנפשם שהם שלימים, ולפי דעתם הם מלאים מצוות כרימון.

כן שמעתי שכוונת דבריהם מובנת על פי מה שאמרו חז"ל (בפרק כיצד צולין) בענין צלייתו של קרבן ספח מביאין שפוד של רימון ותחבו לתוך פיו, ומדוע בחרו בשל רימון אמרו בירושלמי מפני שכל העצים אף כשהם יבשים מחוץ, לחים הם בפנים והרימון יבש מבחוץ ובפנים, ולכן המליצו חז"ל שהריקנים שבך מלאים מצוות כרימון, היינו מצוות יבשות מחוץ ובפנים היינו מצוות אנשים מלומדה בלי נשמה ובלי חיות.

*

כן שמעתי בדרך צחות בכוונת "מלאים מצוות כרימון", כי באמת אף שמלא הוא הרימון עם גרעינים הרבה, אבל סוף סוף בהיפך לשאר גרעינים שאפשר להנות מהם, גרעיני רימון אינם ראויים לכולם, ועל דבר זה המליצו חז"ל באמרו שהריקנים שבישראל מלאים מצוות, אבל המצוות שלהם הן כגרעיני הרימון ואין להן לא טעם ולא ריח. (ליקוטי בתר ליקוטי)

נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמתיך כריח לבנון (ז-יא)

כפי שידוע היה בעל פרי מגדים בטבע שונא אריכות והיה מדבר וכותב תמיד בלשון קצרה, ומספרים שכאשר למד בבית מדרשו של הגביר ר' דניאל יפה ע"ה אמר לו הני"ל שהשומעים את שעורו אינם שבעים רצון מדוע הוא מקצר כל כך, ואז ענהו בעל פרי מגדים בדרך צחות, ידוע שתי"ח נמשל לכלה כאמר "נופת תטפנה שפתותיך כלה" ודרכה של הכלה להיות צנועה שלא לדבר הרבה, כך שאף על דברי החתן "הרי את מקודשת ליי" אינה משיבה כלום.

בעל נחל אשכול מפרש פסוק זה בדרך מליצה על פי מאמרם במדרש חזית שכל מי שאומר דברי תורה ברבים יהיו עריבים על שומעיהם כדבש וכחלב, והכוונה לפי דעתו היא כי טבע הדבש הוא להיות מתחת והדונג והפסולת הם מלמעלה, וטבע החלב להיות בחיר משקהו ממעלה ומתחתיו ניסויבו דחלבא, בצדק איפוא אמרו חז"ל במליצת מלך החכמה "דבש וחלב תחת לשונך", היינו שמתנאי הדברי תורה הוא שיהיו מלמעלה ומלמטה טובים ומובחרים מבלי פסולת כדבש וחלב גם יחד.

לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים (ז-יב)

המגיד מקעלם ז"ל היה רגיל לומר בהתחלת הדרשות שלו שנוהג הוא בבואו לעיר לדרוש שם ללכת מקודם להסתכל על האכרים הנמצאים בשוק ובבתי מרוח, ומשם הולך לבתי כנסיות לדרוש ולהשמיע שם את דבר המוסר שלו, כי אז רואה הוא החילוק שבין בני ישראל לעמים, והנהגתו זו למד מן הסמיכות של שני פסוקים אלה "נלינה בכפרים" "נשכימה לכרמים" כלומר אם רואה אנכי את בני עשו "בכפרים" שהשפעת להם טובה וכופרים בך ואחר כך הנני מסתכל "בכרמים" היינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אז אף אם רואה אנכי שם דברים שאינם נראים בעיני, אינני כועס עליהם יותר מדאי, כי הנני בא לידי מסקנה שבני ישראל אף אחר שחטאו טובים הם סוף סוף הרבה יותר מן האומות.

חז"ל אמרו כל הכתובים קודש ושיר השירים הוא קודש קדשים, והגאון ר' ישראל סאלאנטער ז"ל (מובא גם בתורה תמימה) היה רגיל לומר בכוונת מאמרם זה, היות שכתבי קודש נדרשים כולם על פי פירידיס, ממילא יש לכל פסוק חוץ מן הרמז, הדרש, והסוד, גם מקום לפשט, ואולם בשיר השירים אין מקום לפשט כי לפי פשוטו נראים כתובים הרבה חלילה כשירי גבים, ממילא איפוא גם הפשט הוא ענין סודי, מפאת זה שיר הזה הוא קודש קדשים כי הוא כולו סוד.

*

בספר קדושת לוי מפרש כוונת הכתוב על פי מה שפירש האלשיך ז"ל "אל מלך גדול מהולל בתשבחות" כלומר אנו מהללים אותו יתברך על שזכינו לשבח אותו, וזה שאמר "שיר" כלומר אנו מחויבים לשורר שיר להקב"ה, "השירים אשר לשלמה" על אשר זכינו לומר שירים לשלמה היינו למלך שהשלום שלו.

תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א פי' בזה על פי המבואר בייטב פנים (שפת הים אות כא) כי עיינו רואות שכל איש בימי עלומיו וילדותו אוהב ומתאוה לדברי הבל שאין בו ממש, וכחפצו יעשה לו כעין מטעי כרמים וגנות וירכב על מקל וכדומה הבל הבלים, וכל פועל ה' למענהו, כדי שכשיגדל ישכיל ויבין וימאס בהבלים כאלו, ויקח את שורש החמדה והתאוה לעבודת הבורא, והדמיון בזה לקונה במרחקים אבנים טובות ומרגליות, וכדי שלא יאבדו בדרך ישבץ אותם בעץ או באבן עד בואו למחוז חפצו, ואז יקחם משם ויתנם לתוך משבצות זהב וכסף. ולכן נתן ה' לישראל ביזת מצרים וביזת הים, כדי ללמדם דעה והשכל שכמו שמתאווים לזה, ראוי ונכון ליקח ממנו מוסר השכל להתאוות לתורה ועבודת ה', דכתיב ביה הנחמדים מזהב ומפז רב, ואכן שמעו בקולו ויצאו אל המדבר רעב וצמא לשמוע דבר ה' ותורתו עד שהקדימו נעשה לנשמע, עכ"ה"ק.

והנה זהב היא חשוב ונערך יותר מן הכסף, אבל זהב נקוד בקמ"ץ זָהָב, ומורה על מדת קמצנות והסתפקות, שאינו מתאוה להשתמש במדת החמדה, מה שאין כן כסף נקוד בסגו"ל קָסָף, ומבואר בספרים (פרדס רימונים להרמ"ק שיי"ט פ"ד) סוד נקודת הסגול, שהוא מלשון סגולה כדכתיב (שמות יט ה) והייתם לי סגולה וכו'. והנה סגולה מורה על האהבה, וכמבואר ברש"י (שם) סגולה, אוצר חביב כמו (קהלת ב ח) וסגלת מלכים, כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותם, מחתת אהבתם וחמדתם. וזה שאמר תורי זהב"י, רמז על ביזת הים (שמו"ר פ"א סני"ה), נעשה לך עם נקוד"ת הכסף" (קרי ביה קָסָף כפי המסורת והנקודה בכל התורה כשאנו כתוב בסוף הפסוק), שאז בביזת הים לימד אותנו משה רבינו להשתמש בזהב בנקודת הקָסָף, ליקח שורש החמדה והתאוה ולהשיב אל שורשה, והיינו להשתמש בזה לעבודת הבורא יתברך שמו, וזהו גם כן ענין נקודות הכסף"י הוא נקודת הסגול, מורה על והייתם לי סגולה, כלומר לעשות בכסף נחת רוח ליוצרינו ית"ש.

*

צטציולי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שעי"י מבצר הכוללים קרית יואל והיו למראה עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א

הקדמה: ידוע שיש פלוגתא באחרונים בענין שיעור כזית וביצה ורביעית, והכריעו הפוסקים שכל הדברים שחיובם מדרבנן, והולכים לפי כזית וביצה הרגיל בזמננו, ובדברים שחיובם מן התורה ראוי להחמיר ליקח כפל מכזית וביצה שבזמננו (כדעת הצ"ח), וע"כ לגבי כזית הראשון של מצה שהוא חיוב דאורייתא כתבנו שראוי להחמיר ולאכול כפל מכזית של זמננו, ובכל שאר הדברים (ד' כוסות, מרור, ואפיקומן) כתבנו כפי השיעור של כזית וביצה ורביעית של זמננו.
היות שכתבנו הרבה שיעורים לפי הגדול של אונ"ס, נכון לידע שגודל של אונ"ס הוא כגודל של ברוינפן גלעזל הקטן [וכמו שכתוב על הגלעזל בשוליים שהוא 1 אונ"ס]

כן יראה שחתוכת הרעטע"ך או הפאטעיט"א לא יהיה גדול יותר מהחצי של ברוינפן גלעזל הקטן, ובדיעבד אף כשאכל הרבה, אינו מוכרז בורא נפשות.

שיעור אכילת מצה

ג) שיעור הכזית של אכילת מצה הוא לערך שליש אחד [1/3] מצה¹ (ומי שיש לו לעצמו הג' מצות [כהן לוי ישראל], יקח שליש אחד [1/3] מהשלימה ושליש אחד [1/3] מהפרוסה²), ומ"מ מכיון שאכילת מצה הוא דאורייתא, ראוי להחמיר ולהכפיל השיעור (כשיטת הצ"ח) ולאכול שני שלישי [2/3] מצה³ (ומי שיש לו לעצמו הג' מצות, שממילא לוקח שני כזיתים כנ"ל, יוצא בזה שיטת הצ"ח וא"צ לאכול יותר).

שיעור ד' כוסות

א) שיעור רביעית לד' כוסות הוא קצת יותר משני אונ"ס ומחצה [2.54 אונ"ס] (ולשיטת הצ"ח הוא כפול [5.08 אונ"ס]), והכוסות הרגילים הם גדולים הרבה יותר מזה, ומעיקר הדין סגי לשתות רביעית [ועכ"פ רוב רביעית] אפילו אם הוא רק המיעוט מהכוס, אמנם טוב להדר לשתות כל הכוס. [ועכ"פ רוב הכוס].

שיעור כרפס

ב) שיעור "פחות מכזית" לכרפס הוא כגודל של חצי אונ"ס, ועל

א) הנה ידוע ומפורסם שהלכות השיעורים הם מהסוגיות הקשות ביותר והוא מסובך מאד, וכבר נתחברו ע"י הרבה ספרים, ואין המקום להאריך ולבאר כאן כל הדינים, ע"כ נציין בקצרה שורשי הדינים שמהם נבנו הלכות השיעורים שנתבאר כאן.

1) כל השיעורים של תורה הם לפי מדת הנפח, ואינו תלוי במשקל ככל [וכמ"ש הרמב"ם במה"מ סי' חלה פ"ב מ"ו ועוד מקומות והב"י בספרו אבקת רוכל סי' נ"ג ועוד הרבה פוסקים וכמו שלקטם הגרא"ח נאה בספרו שיעורי תורה דף ע"ו].
2) החללים הרגילים להיות בתוך המשקל משערין אותו ביחד עם המאכל, וע"כ החללים הרגילים להיות בתוך המצה, א"צ לכוון מהשיעור (וכמו שצ"ח המג"א בסי' תפ"ו למשנה במס' עוקצין שפת סופתו משתערות ממות שהוא, ואם יש בה חלל ממנו את חלה, דמשמע דסתם חללים הרגילים להיות בכל מצה א"צ למעכו, וכן יוצא מדברי שו"ת דבר שמואל שהובא בשערי תשובה (סי' תס"א סקט"ו) ע"ש שהאר"ך בזה (בסי' רל"ד), וכ"כ המהר"ם שיק [אוי"ח סי' רס"ד] אחר שמבאר דין זה שא"צ לכות אוירים הרגילים, מסיים שבעת למדו בשיבת רבו החת"ס ואכל אצלו בשבתות וימים טובים וראה שישנו כזית מצה כאשר כזית הוא לפנינו ע"ש, וע"כ אריכות מזה דין בקובץ בית ועד לחכמים [קובץ אי' תשרי תשס"ט] בדף רל"ז - רל"ט).
3) בענין חומרת הצ"ח שהביצים בזמננו נתקטנו וצריך להכפיל השיעורים (וכ"כ החו"א) הכרעת השערי תשובה (בסי' תפ"ו) היא שבדבר שחיובו מן התורה יש להחמיר כהצ"ח ובדבר שחיובו מדרבנן כגון מרור בזמן הזה ואפיקומן וכוסות, יש להקל כשיעורין של זמננו ע"ש, וכ"כ הגה"ק משיטאווע בשו"ת שבסו"ס דברי יחזקאל סי' י"ג, וכ"כ המשגיב (בסי' תפ"ו סק"א) ועוד הרבה, וכן נהג מרן בעל דברי יואל ז"ע שביד ברכה אחרונה אחר שתית היין הבדלה אף שלא שנת רביעית לפי שיעור הצ"ח, וכמו שהעיד בקונטרס תמר יפרא [אות קכ"ח]. ועי' עוד בירור מקיף בזה בקונטרס הנפלא מדת השיעורים שיצא לאור מחדש ע"י ידידנו הרב"ר אברהם אלמלך וייס שליט"א, מראשי הכולל מדרש להר"א, במבצר הכוללים קרית יואל יצ"ו, ואפילו בדברים שחיובם מן התורה, נקטינן מעיקר הדין שמשערין לפי ביצת זמננו, אלא שראוי להחמיר בזה לדעת הצ"ח וכמו שנתבאר להלן בהערה טו.
4) שיעור של ביצה בינונית של זמננו הוא לערך כגודל נפח של 50 מיליליטער, שהוא כמו נפח של 1.69 פלואיד אונס (וכמו שפסק המחנח פתים בשיירי מנחה ליר"ד סי' שכ"ד, ושערי טוהר [בעל ברכת הבית] שער כ"ג סעיף י"ג, וכן אמר מרן בעל דברי יואל ז"ע בדרשתו בשבת הגדול ששיעור הוא 15-מיליליטער שהוא לערך חצי אונס.
5) שיעור הוא 75 מיליליטער, והוא רביעית שהוא ביצה ומחצה, וממצא שביצה הוא 50 מיליליטער, וכ"כ הוא דלא כהגרא"ח נאה [בספרו שיעורי תורה סי' א' וסי' ג' סעיף ז'] שקבע שיעור ביצה לשעור 57.6 מיליליטער, וכבר נדחו ראיותיו בספר מדות ושיעורי תורה [ע"ש בפ"ד סי' ח' ופ"ה סי' ו' ופ"ג סי' ו' ופ"ל סי' ו' ופ"ט סי' ו'] ובספר מדות ומשקלות של תורה (פרק ל"ב), וע"כ בירור מקיף בזה בקונטרס מדת השיעורים הני"ל.

ב) היינו פלואיד אונס [וכן בכל מקום שכת' אונס הכוונה לפלואיד אונס ולא אונס הרגיל] והשיעור של 2.54 אונס הוא כמו 75 מיליליטער שהוא שיעור רביעית [ביצה ומחצה] לפי מדת הביצה בזמננו, וכמו שנתבאר בהערה הקודמת שמרן רבינו בעל דברי יואל ז"ע אמר בדרשתו בשבת הגדול ששיעור רביעית הוא 75 מיליליטער. ולהצ"ח הוא כפול. גם נתבאר בהערה הקודמת שד' כוסות הוא מדרבנן ויכולין להקל כשיעור הקטן. ואפילו כוס הראשון של קידוש הוי דרבנן בוי"ט, אבל כוס קידוש של שבת נכון להחמיר כשיעור הגדול (הוא 5.08 אונס) מכיון שיש אומרים שקידוש על היין בשבת הוי דאורייתא, וכמ"ש המשגיב [בביאור הלכה סי' ר"א ופ"ה סי' ר"א] ותקנוטו מהר"ח [בחי' סדר קידוש ליל שבת ד"ה כוס].

ג) כל זה מובאר בשו"ע (סי' תע"ב סי' ט"ט) וטו"ו (סק"ח) ומג"א (סק"י) ואחרונים.
ד) הנה בסי' תפ"ו מובאר דיש פלוגתא בשיעור "כזית" אי הוא חצי ביצה או פחות מעט משליש ביצה, וכתבו האחרונים שהוא ספקא דדינא, וע"כ לענין ברכה אחרונה, יאכל או פחות הרבה משליש ביצה, שאז בוודאי א"צ ברכה אחרונה או יאכל חצי ביצה שאז בוודאי חייב בברכה אחרונה (כ"כ התניא סוף סעיף א' והפמ"ג בא"א סק"א והמשגיב סק"א), וא"כ לגבי כרפס שצריך לאכול פחות מכזית כדי שלא יתחייב בברכה אחרונה (כ"כ שו"ע סי' תע"ג סעיף ו') צריך לאכול פחות משליש ביצה לפי מדת הביצת זמננו, וכבר נתבאר שביצת זמננו הוא 50 מיליליטער, ולשיטת מזה הוא לערך 16.5 מיליליטער, ע"כ לא יאכל יותר מ"מ 15-מיליליטער שהוא לערך חצי אונס.
ו) ואולי אפשר לחדש ולומר שלענין זה יכולין לחשוב שיעור כזית שהוא חצי ביצה, מכיון שבכ"ה יש אומרים שמתור לאכול יותר מכזית, אלא שמחמירין לכתחלה, ע"כ א"צ להחמיר בזה כהדיעה שסובר דכזית הוי שליש ביצה (וכענין מ"ש המשגיב בסי' ר"י בשעה"צ סק"ו ע"ש).
ה) יש שאין נוהרים בזה ואוכלים יותר, ואינו נכון לעשות לכתחלה נגד דין המבואר בשו"ע, ומי שחלש לבו וקשה לו להמתין עד אכילת מצה, מוטב שקודם אכילת הכרפס יקח דבר שברכתו העץ (כגון תפוח) או מה שברכתו שהכל (כגון ביצה) ויאכלנו בברכה ראשונה ואח"כ בורא נפשות, ואחריו יאכל הכרפס (אבל אסור לאכול הרבה ולמלא כריסו ממאכלים כדי שאכל מצה לתבאנו, וכמ"ש בשו"ע סי' תע"א סעיף א').
ו) מג"א (סי' תע"ג סק"י).

ז) כן יוצא לפי מה שכתבו המומחים שמשקל המצה הוא לערך חצי ממשקל המים, לדוגמא מים שגודלו 100 מיליליטער, יהי משקלו 100 גרם, ואילו מצה שגודלו הוא 100 מיליליטער יהי משקלו לערך 50 גרם (כ"כ בספר מדות ושיעורי תורה פ"ז סעיף ב' ובספר כזית עמוד 87) נמצא שהמדות הרגילים שלנו שמשקל מצה אחד הוא 2 אונסות ברויות, יש בו נפח של 4 אונסות. וכבר כתבנו לעיל [בהערה ד'] דיש פלוגתא אי כזית הוא חצי ביצה או שליש ביצה, וכתבו כל הפוסקים בדבין דאורייתא מחמירין שכזית הוא חצי ביצה, וכבר הקדמנו [בהקדמה] שביצת זמננו הוא כגודל 50 מיליליטער וא"כ חצי ביצה (שהוא כזית לגבי דיני דאורייתא כני"ל) הוא 25 מיליליטער שזה קרוב לגודל של אונס אחד, ולפ"י מצה רגילה שיש בו 4 אונסות, יש בו ד' כזיתים, וכשאוכל רביע מן המצה, כבר אכל כזית, ולהצ"ח שצריך להכפיל הכזיתים, סגי באוכל חצי מצה שיש בו גודל שני אונסות.
אמנם בפנים כתבנו ששיעור כזית הוא שליש אחד ממנה [ולא רביע כני"ל], וזה עפ"מ"ש בקונטרס מדת השיעורים הני"ל, דקשה לסמוך בדקדוק על שיעור זה, דיש מצות קטנים, שאין משקלם שני אונסות, וברפת המצות הנאפים גרוב פסח, הם הדך כולל יותר ממצות הרגילים, וגם יש להוסיף קצת על השיעור, משום הפירושים הנשארים בין השניים שאינו מצטרף להשיעור (עי' בספר שיעורי תורה לגרא"ח נאה סי' ג' סעיף י"ב), וע"כ כתבנו ששיעור כזית הוא שליש מצה, ולהצ"ח הוא כפל, ומ"מ מי שלוקח הכזית ממצות הרגילים וידוע ששוקל שני אונס או סגי ברביעי מצה לכזית ולהצ"ח כפול.
ח) שו"ע (סי' תע"ה סעיף א') דלוקח כזית מהשלימה וכזית מהפרוסה.

שיעור מרור

ד) שיעור כזית לאכילת מרור, מחריי"ן מפורר, הוא קרוב לאונס" [לאחר שנתמעך היטב²].

ה) ומן החסא [ראמע"ן לעטטע"ס], אם אוכל רק החלק האמצעי שהוא לבן, אז מן העלים הגדולים שיעורו שני עלים, ומן הבינונים שיעורו ג' עלים ומן הקטנים שיעורו ד' עלים. (ופשוט ששיעורים אלו הוא בעלים שלימים, שלא נחלקו לשנים ושלושה חתיכות).

ו) ואם אוכל כל העלה [כגון אותן הגדילים בגרי"ן האו"ז בהשגחה מעולה שנקיים מתולעים] אז מן העלים הגדולים שיעורו עלה אחד, ומן הבינונים שיעורו קרוב לשני עלים שלימים, ומן הקטנים שיעורו המשה עלים שלימים³.

שיעור כורך

ז) שיעור כזית מצה לכורך הוא שלישי מצה⁴ [ומזה מניח חצי למעלה וחצי למטה] ושיעור כזית מרור לכורך הוא כמו שנתבאר בסעיפים ד' ה' ו'.

שיעור אפיקומן

ח) שיעור כזית מצה לאפיקומן הוא שלישי מצה⁵, ולכתחלה טוב לאכול שני כזיתים⁶ שהוא שני שלישי מצה (ועכ"פ שני חמישי [2/5] מצה, ע' בהערה⁷) אמנם מעיקר הדין סגי לאכול כזית אחד שהוא שלישי אחד מצה וכמו שנתבאר⁸.

ט) כל השיעורים שנתבארו כאן הוא כדי לצאת בהידור מצוות לילה זו, אמנם בשעת הדחק יכולין לסמוך על שיעורים קטנים יותר, ושיעורים אלו נתבארו בהערות, כל דין במקומו.

ט) וכמ"ש השע"ת והמשנ"ב (בסי' תפ"ו) שבדאורייתא יש להחמיר כהצ"ח (וכמ"ש לעיל בהערה א'). אמנם מעיקר הדין יוצא בכזית של זמנינו אפי' בדיני תורה, וכדעת רוב גדולי הפוסקים שחלקו על הצ"ח בזה (ע' חת"ס בתשו' סי' קכ"ז וקפ"א שהכריח לומר שמשערין לפי ביצת זמנינו ומצוין לכמה ראשונים וגם גדולי האחרונים שנתנו השיעורים לפי הביצה של זמנינו, ומסיק שבכל זמן משערין כפי זמן ההוא (אלא שלגבי "רביעית" החמיר יותר כמ"ש בסי' קכ"ז ע"ש) וכ"כ הרבה אחרונים להשיג על הצ"ח וכמו שהאריך בזה הגרא"ח נאה בספרו שיעור תורה, וע"ע בקונטרס מדת השיעורים הני"ל הערה ו' מ"ש בזה). ונכון לדעת ששיעורים הללו נוגע בכל ימי הפסח, שבמצות הרגילים יש בהם ד' כזיתים, וע"כ כשנוטל ידיו לסעודה, יאכל לכה"פ חצי מצה שזהו כביצה [דאם אוכל פחות מכביצה אינו מברך ברכת על נטילת ידים כמ"ש בשו"ע סי' קנ"ח סעיף ב'].

י) כ"כ הא"א מבוטשאטש (מהד"ת סי' תפ"ו).

יא) כבר נתבאר בהערה ד' דיש פלוגתא (בסי' תפ"ו) אי כזית הוא חצי ביצה או פחות מעט משליש ביצה, ובתניא (סעיף א') מבואר דלגבי מרור או שאר מצוות שהם מדברי סופרים יש לסמוך על הסוברים שהוא פחות מעט משליש ביצה, אבל החי"א (כלל ק"ל דין א') ומשנ"ב (סי' תפ"ו סק"א) כתבו להקל רק בשעה"ד ע"ש, וע"כ כתבנו בפנים ששיעורו קרוב לאונס שהוא חצי ביצת זמנינו.

אמנם בשעת הדחק סגי שיאכל קצת יותר מחצי אונס, שזהו שלישי ביצה (ואף מברך ע"ז על אכילת מרור, ולא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא, וכעין מ"ש בספר מקוה ישראל (שטיינמעץ) ס"ק כ"ח דמכיון שיוצא ידי חובתו בזה דבספיקא דרבנן הולכין לקולא, שוב חל עליו חובת הברכה וכן מוכח מסתימת לשון התניא וחי"א ומשנ"ב הני"ל, וכ"ז דלא ככף החיים סק"א שכי' דאינו מברך ע"ש).

יב) רמ"א (סי' תפ"ו), ובה גרע ממצה שמשערין אותו בלא מיעוד החללים, ששם החללים הם בטבע של המצה, משא"כ במרור שהאוויר נעשה ע"י הריסוק ואינו מטבע המאכל. יג) זהו כזית של חצי ביצה, לפי מה שמדד בספר כזית (ונדפס בספרו עמוד 101-100) וכן מדד אחריו ידידו הר"ה ר' אברהם אלימלך ווייס שליט"א, וכמו שנדפס בקונטרסו הני"ל (הערה ל"ח).

יד) ע' בספר "כזית" הני"ל שמדד כן בעצמו, וע"ש שראה ע"י מדידתו שהסאל"ט הגדילים בגרי"ן האו"ז קטנים יותר בגידולם מהסאלט הגדילים בשדות פתוחות [מן 10 פראצענט עד 25 פראצענט] ע"ש.

טו) שזהו שיעור כזית לפי המדות בזמנינו (וכמו שנתבאר בהערה ו') וכבר נתבאר בהקדמה שבמילי דרבנן א"צ להחמיר כהצ"ח (וע"ע מה שכתבנו בהערה ו' שהמצות הרגילים - שלא נאפו בערב פסח - בדרך כלל משקלה שתי אונסע"ס, ואז סגי ברביעית מצה לשיעור כזית).

יז) כזית לכתחלה, אבל בשעת הדחק סגי בשיעור חמישית אחד [1/5] ממצה, שזהו שיעור כזית אם קטנין ש"כזית" הוא פחות מעט משליש ביצה ולא חצי ביצה, וכבר נתבאר (בהערה ט') שבמילי דרבנן יכולין לסמוך ע"ז בשעת הדחק.

ושיעור המרור בשעת הדחק, נתבאר בהערה ט'.

טז) כמו שכתבנו לגבי כורך, ע' בהערה הקודמת.

יז) לשון התניא (סי' תע"ז סעיף ג') ומשנ"ב (סי' תע"ז סק"א), לקיים מ"ש המג"א בשם המהרי"ל שיאכל כזית זכר לפסח וכזית שני זכר למצה הנאכלת עם הפסח.

יח) זה לפי מה שנתבאר בהערה ט' שיש סוברים דשיעור כזית הוא פחות מעט משליש ביצה, ושיש לסמוך ע"ז בשעה"ד במילי דרבנן, וא"כ כיון שהענין של שני כזיתים לאפיקומן הוא רק הידור לכתחלה, בוודאי שיכול לסמוך על שיעור זה לצורך שני הכזיתים של אפיקומן למי שקשה לו לאכול שני שלישי מצה.

ושיעור שלישי ביצה הוא חמישית אחד [1/5] ממצה (וכמ"ש בהערה י"ב) וא"כ שני חמישי [2/5] מצה סגי לשני כזיתים.

יט) שמעיקר הדין א"צ לאכול שני כזיתים לאפיקומן, וסגי בכזית אחד וכמ"ש בשו"ע (סי' תע"ז סעיף א') ואחרונים.

ובשעת הדחק סגי שיאכל חמישית אחד [1/5] ממצה שזהו שלישי ביצה, וכמ"ש לעיל בהערה ט' שבשעת הדחק יכולין לחשוב שכזית היא שלישי ביצה.

להערות והארות אפשר לפנות : 845 662 4936 או ע"י הפעקס : 845 781 7213

הגליון הזה נתנרב ע"י ידידנו

מו"ה הערשל זאבעל הי"ו - מו"ה ישעי' שבתי בראך הי"ו מזכיר דמבצר הכוללים

לרגל שמחת אירוסים צאצאיהם למזל טוב ובשעתומו"צ

הרוקח

בהגדת בעלי תוספות כתב וז"ל: פיוט זה אחד מי יודע וגם חד חדיא, אמרו שמצאום גנוז בין כותלי ביהמ"ד בגרמייזא, ולא נודע מי הוא המחבר, [הגדת פראג משנת ש"ג לפ"ק עמוד מג].

עוד שם: הנה פיוט זה חד גדיא מזמרין בכל תפוצות ישראל, ושמעתי שמצאו זה הפיוט ואחד מי יודע, גנוז וכתוב על הקלף בביהמ"ד הרוקח בגרמייזא, וקבעו אותו לדורות לומר לבלי פסח. [פירוש המורה לספר לר' ידידי טיאה וייל משנת תקנ"א לפ"ק עמוד מז]

הרה"ק מו"ה מנחם מענדל מרימנוב ז"ע

אמר הרה"ק ר"ר מנחם מענדל מרימנוב ז"ע, כי אמירת חד גדיא בסוף סדר ליל פסח, הוא לח"ש לעי"ן הר"ע, כי מלאכים מקנאים אז בבני ישראל, ולכן צריך אז ללחש נגד עין הרע. [הגדת זרע קודש עמוד רפב]

הגאון החיד"א זללה"ה

ובשר"ת חיים שאל [סי' כח] ז"ל: שאל"ת ממני, אחד שהי' מתלוצץ על פיוט חד גדיא שאומרים בערי אשכנז ליל התקדש חג ופער פוי, וקם אחד מהחבורה ונדהו, אם נדויו נידי, או דלמא שלא הי' חייב, ונדהו שלא כדק, והמנדה נלכד, ושכמה"ה.

תשובה: כל כי האי מילתא פשוטה לפניו, כי אנוש זה זד יהיר לץ המתלוצץ, על מה שנהגו רבבות אלפי ישראל בערי פולין ואשכנז ואבירייהו, ואשר לפנים בישראל גדולי עולם קדישי עליונים ודור דור וחכמיו, והן עוד היום לא אלמן ישראל, כמה וכמה ראשי ישובות וגאוני הזמן ה' עליהם חיזו, וכולם אומרים פיוט זה, ונמצא רשע זה מתלוצץ ברבבות ישראל וגדוליהם אבות ב"ד וגאוני ארץ, אנושה ומתנו וחייב נידי, דהרי אפ"י האומר הני רבנן חייב נידי וגו' עיי"ש.

ולמען תדע ידיד נפשי, אגיד את הרשום, כי יש כמה פירושים בפיוט זה מהם נדפסו ומהם בכת"י, ועוד שמעתי ממגיד אמת שגאון מופלא בדור, עשה למעלה מעשרה פירושים בפיוט זה בפרד"ס, פירושים נחמדים ומתוקים, ואין ספק כי לא דבר ריק הוא, וכבר נודע תוקף גדולת פיוטי אשכנז, המיוסדים על החכמה האמיתית, כאשר דיבר בקדשו רבינו האר"י זצ"ל, וכתבו משם רבינו מהר"א מגרמייזא בעל הרוקח זצ"ל, כי כל עיני פיוטיהם ודקדוקיהם קבלה יש מפי איש מרב וכו' עיי"ש.

הרה"ק מו"ה מרדכי מטשערנאבעל ז"ע

נודע במיוחד, הביאור המפורסם מהרה"ק מו"ה מרדכי מטשערנאבעל ז"ע, שנדפס בהרבה הגדות, ולאחרונה שנדפס ליקוטי תורה שלו במהדורה חדשה והוספות, נדפס שם גם הביאור הלו בשלימות.

והוא תוכחת מוסר להאדם, שיבא לשני כיסופין הם אהבת ד' ואהבת התורה, ודיבק בו יתברך על ידי שקידת התורה ועבודת התפלה, ומבואר ויכוח האדם עם יצרו המסיתו, והדרך להתגבר עליו, והאיך יבכה ויתחנן לו יתברך שיחוס וירחם עליו, ועל הניצוץ הקדוש אשר בקרבו, ואשר לבסוף ברצות ד' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, שהיצה"ר וכל כחותיו מהתפכים לטוב, עיי"ש.

חד גדיא

מקורות ומעמים לחד גדיא
נלקט עיני הרב חיים יעקב הערשקאוויטש שליט"א

ובסופו כתוב לאמר בזה"ל: התורה הזאת יצאה מפי מרגליות טובה, וגאמרה מפי רוח קדשו של הרב המגיד הקדוש זצלה"ה ז"ע בקדושה ובטהרה, ביום אחרון של פסח שנת תקפ"ב לפ"ק, דבריו כנחלי אש בעורות, כוזהר הרקיע מזהירות, פימו ממלל ברבין ורוח ד' דובר בו, השיל"ת יזכנו לקיים כל דבריו הקדושים הנאמרים באמת וצדק, ע"כ.

הרה"ק מלולבין ז"ע ובס"ס כחו דרשב"י [להגאון מו"ה ישיע' אשר זעליג מרגליות זצ"ל] בדף האחרון הדפיס ד"ת וסיפורי אמת ששמע ממורו הרה"ק במארגני, וז"ל: בליל פסח כשהגיע הרב זצוק"ל לאמירת "חד גדיא", אמר לי אשר שמע מזקנו הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדזיקוב, שהי' עם אביו א"ז הרב מראפשיץ בלובלין, כשהגיע הרבי לסוף ההגדה לאמירת "חד גדיא", שאל הרבי להחבריא, מה זה שאחר ערכת סדר קדוש הזה ואמירת הגדה סדרו לאמר זה הפיוט "חד גדיא", וכמובן שכולם שתקו וחיכו לשמוע מהרבי ד"ק מה שיאמר בזה.

ופתח הרבי ואמר, דעו כי המלאכים רואים למעלה הנחת רוח לקוב"ה, והאורות גדולים מהעריכת הסדר ואמירת ההגדה של בני קבוצי מטה בעוה"ז, ומחמת שהם אינם יכולים לעשות כזאת, לכן הם מביטים עלינו בקנאה גדולה שמקנאים אותנו מאד בזה הלילה, ויש לפחד שלא ישלוט ח"ו על ישראל עין הרע מהבטת המלאכים עלינו, [ואמר בזה"ל: "וואס די מלאכים גלאצען אויף אונז"] מרוב קנאה בנו, ולכן סדרו הקדמונים זה הפיוט "חד גדיא" שהוא לחש לעין הרע נגד המלאכים, עכד"ק.

הגאון מפלאצק זצוק"ל

ובהגדה ברכת השיר להגאון מפלאצק זצוק"ל כתב וז"ל: השיר הלזה סתום וחתום, לא נודע כונת המחבר בו, ואעפ"כ רבים חיבור בו פירושים שונים, לפי מה שיסבול פירוש הלשון, שאפילו לא כיון המחבר לאלו הפירושים בחנת הדברים מצד עצמן, נאמרו לאמר מצד תוכן הענין, ע"כ אמרתי גם אנכי לא אחשוך פי מלדבר אשר ישים ד' בפי, עיי"ש.

הגאון בעל חתם סופר זצוק"ל

ובמהגני ח"ס [אות יט] כתב כי אחר סיום נשמת וכו' וחסל סידור פסח, אז צוה להנשים שילכו לישן, מלבד הילדות הצעירות אשר נשארו עוד על השלחן עד לבסוף, וסיים הפיוטים וביאר אותם וכו', והשלשה פיוטים: א] אדיר הוא יבנה ביתו, ב] אחד מי יודע, ג] חד גדיא, תרגמו לפניו הילדות הצעירות בלשון אשכנז,

והי' אומר להם טעם למנהג הזה כדי שיעורו הילדים עד סוף הסדר.

וזל"ק בדרשותיו [דרשות ח"ס ר"ס]: יען כי נלאו כל המפרשים למצוא פתח להתייר אזור הל' [של הפיוט חד גדיא], ובעל מטה אהרן ז"ל פי' בו דבר המתיישב על חלב, ודבריו ראויין למי שאומרה, אכן לא גילה לנו הטע"ם, מדוע בחר בעל ההגדה לסדר המאמר זה בלשון תרגום דוקא, ולא בלה"ק כמו שחיבר כל ההגדה, חוץ מן הפתיחה כהא לחמא עניא, והרבה טעמים נאמרו בזה וכולם לא יצדקו כאן במאמר תמוה הלזה, גם קשה מה בצע כי נדע כל אותן הדברים שכתב בעל מטה אהרן ז"ל שנרמזו בחד גדיא, ורובן כבר באו בפירוש בהגדה הקודמת, ומ"ט כפל אותן הדברים עתה בהסתר ורמז אחר שכבר גילה זאת לעין כל, גם אין הזמן גרמא לבא ברמז בספור יציאת מצרים, לא כי כ"א לפרש שיחתינו לפני הנערים הקטנים, ע"כ אני אומר אענה חלקי אף אני, אולי אוכל לפרש באופן הנאות, עי"ש שבחר לפרשו לקונן על אכילת הפסח ועליית בני' ברגל לירושלים בימים הללו שחסר לנו בעו"ה, לקיים ונשלמה פרים שפתינו, גם גנוז בגוי' דברי נחמה בחיזוק ובטחון כי ישוּב ד' וניחם לקבץ נדחים מ' כנפות הארץ עיי"ש. [עיני דרשות ח"ס רס: עו"ש רסג, רעה].

סידור בית יעקב עמדין

ובסידור יעב"ץ כתב המוסיף בה הוספות חשובות ולקוטים הנקרא בשם "בית יעקב" [ח"ב קז] וז"ל: שיר נכבד הזה הוא שיר קדום לא נודע מחברו, ונוסד בלשון ארמי, להועיל גם להמונן עם שהורגלו בלשון זה, לפי שלילי פסח זמן חירות הגמור, וכל איש שורר בביתו כמלך ושר נכבד ושמה ביותר, ופן תאכל ושבעת ורם לבבך וגו', על כן יסד מחברו לאמרו בלילות אלו, לשבר שמחת וגאות לבם לירא את השם הגדול והנורא, עיי"ש דרכו בקודש.

הגדה שמחת החג

ובהגדה שמחת החג להגאון מו"ה חיים געלערנטער אב"ד דק"ק יאבלאנאב זצ"ל שיל' בשנת תרנ"ב, מביא בשם הגאון מו"ה חיים ראפאפורט זצ"ל בעל שו"ת מים חיים, שבספרו דרושי ר"ח כהן [דרוש כ] כתב פי' על חד גדיא, ומעתיקו שם.

והגאון בעל שמחת החג חידוש מדייל' פלפול נאה, ופתח בה פתח במפתח החריפות, ומבאר עפ"י פלפול וחידוד, דבעל הפיוט בא לברר וללבן דין השייך לליל הסדר, וכל מאמר ומאמר ממנו מורה על שיטה וסוגיא בש"ס, ויחד לזה קונטרס מיוחד בסוף הגדה שלו, ונקרא "גדיא יאי" ויועם לך.

הגדה בית אהרן

ובהגדה בית אהרן [פר"מ] שנכתב בשנת תש"ב, כתב וז"ל: פיוט זה הוא משל נפלא ויש בו סודות, ומרן רבן של כל ישראל הגה"ק מבעלזא זי"ע, צוה לנשים נשי אנשי ביתו, שילכו לדרכם קודם אמירת חד גדיא, ואמר כי נשים אינן צריכות לומר חד גדיא. ועיי"ש שביארו ג"כ בכמה דרכים.

הכנה לפסח

להגיע לפה מרם יספר בשבחו של מקום

הנה רוב מצות בליל התקדש החג הם בפה, אכילת פסח ומצה ד' כוסות וסיפור יצי"מ, והוא ע"ד דמבואר בספח"ק (פרע"ח שכ"א פ"ז) דפס"ח נוטריקון פה-סח הוא ענין תיקון הדיבור, אך טרם נגשים אל הימים הקדושים הללו, יש לעמוד על המשמר שלא להשתמש עם הפה בדברים אסורים, כי הליצה אם החמיצו את הפה בדיבורים אסורים וכדומה, יפה דובר נבלה איך ידבר לפני שוכן זבולה, ואיך יספר האדם בשבחו של מקום בליל הקדוש הזה בפה שנתלכך בדברים אסורים ח"ו. ומי שנתלכך פיו חלילה בדברים אסורים, התקנה לנפשו הוא כמ"ש הכתוב (במדבר לא כג) כל דבר אשר יבא בשפת עבדך באש, ואמרו חז"ל (תענית ז.) שנמשלו דברי תורה לאש שנאמר (ירמיה כג ט) הלא כה דברי כאש נאום ה', והיינו שיעסוק האדם בתורה, ועל ידי זה יוכל ללבוש ולהכשיר את הפה באש התורה שיהא ראוי לספר שבחו של מקום בליל התקדש החג. ואפשר שלטעם זה תקנו חז"ל (פסחים ו.) שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, כי על ידי שיעסוק האדם בהלכות החג, מלבד שיהא בקי בהלכותיה, הרי גם יזכה על ידי זה ללבן ולהכשיר את פיו באש התורה, שיהא ראוי לקיים מצות הלילה בפה.

השיבות כל דיבור

כתב ברפמ"ג (מ"ז סימן ת"ס סק"א) בענין אפיית מצות לשמה, דהך לשמה צריך להוציא בפה. וכן הוא מנהג המדקדקין באפיית המצות שכל העוסקין באפיה אומרים בפה מלא לשם מצות מצוה, ויש להבין הלא מאחר שממילא האדם יש לו כוונה לאפותו לשם מצות מצוה, למה נוהגין לאמרו בפיו. אכן מזה אנו למדין שכל דיבור ודיבור שהאדם מוציא הוא קודש קדשים, ומזה יראה האדם גדול הקדושה אשר בדיבורו, בדיבורו קא עבד מעשה, וזה לעומת זה אנו למדין כמה חמור פגם הדיבור לא טוב. וכבר אמרו (ספר יצירה פ"א מ"ג) דברית המעור וברית הלשון מכוונים זה בזה.

ליל התקדש החג

זהירות הדיבור בליל פסח

במשנה ריש מס' פסחים, אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, ובמבואר (דף ג.) מפרש מאי טעמא לא תני ליל ארבעה עשר, כי לישנא מעליא הוא דנקט, ויש להתבונן וכי לישנא דליל הוא מגונה כל כך שיעטרך לומר אור לארבעה עשר.

אמנם הן מודעת זאת מפי ספרים וסופרים מעלת הלילה הזה ליל התקדש החג, עת אשר הקב"ה וכל פמליא דיליה באים לביתו של איש הישראלי לשמוע איך שמספר ביציאת מצרים, וצריך כל אדם להתמלאות בשמחה גדולה על שהוא זוכה בליל הקדוש הזה לערוך הסדר ולספר ביציאת מצרים ובניו ובניו סביב לשולחן כשתילי זיתים, ועליו להתאזר חיל למלא את ההודמנות הכי גדול שיש לו שלא לבלותם ח"ו להבל ולריק בדברים של מה בכך. ודבר זה רמז לנו תנא דמתניתין בהתחלת מס' פסחים, כי חג הפסח רומז על פה-סח (פרע"ח שכ"א פ"א) והוא זמן לתיקון הדיבור, ורצה רבינו הקדוש מסדר המשניות להורות לנו עד כמה צריך האדם להזהר בנקיות לשונו בליל הקדוש הזה, ועל כן נקט לישנא מעליא ביותר.

פה-סח

עוני שמירת הדיבור וקדושתה במשנתו של

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

סיפור יציאת מצרים

יכולים לתקן הדיבור של כל השנה בהג הפסח עובדים את ה' בקנה ובושוט, הן באכילה ושתייה והן בסיפור יציאת מצרים להודות ולהלל, אשירה לה' כי גאה גאה, ומבואר בספרי קודש שעל ידי אכילה ושתייה של מצוה יכולין להעלות אכילה ושתייה של כל השנה, ועל ידי הדיבור קודש של סיפור יציאת מצרים יכולין להעלות הדיבורים מכל השנה. וזה שאמר הכתוב (שמות יג ט) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה, כלומר שמשנה לשנה שומרים את החוקה הזאת, כלומר שעל ידי חוקה זאת נתעלה כל דברי הרשות הן באכילה ושתייה והן דיבוריו שבמשך השנה.

סיפור יציאת מצרים לתקן פגם הדיבור

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא לשנה הבא בארעא דישאל השתא עבדי לשנה הבא בני חורין, ויש להבין הקישור. וי"ל על פי דברי כ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בהגדה ברך משה (עמוד נא) בטעם מצות סיפור יציאת מצרים, שהוא כדי לתקן פגם הדיבור, הנהגה השתלשלות גלות מצרים היתה על ידי פגם הדיבור בעון לשון הרע, כדכתיב (בראשית לו ב) ויבא יוסף את דיתכם רעה אל אביהם, ועל זה וישנאו אותו אחיו ונתלגלג הדבר וירדו למצרים, ולזה מצוה עלינו לספר יציאת מצרים בפה דוקא, שהוא תשובת המסקל לתקן בפה פגם הדיבור ועון לשון הרע שגרם גלות מצרים, עכ"ל.

והנה מכשול הפה בעון לשון הרע בא לאדם על ידי מדת הגאות, כי כאשר יביט האדם אל פחיתות עצמו, לא ישיגה בחסרונות חבירו ולא ידבר בגנותו. וחכמי ארץ ישראל היו זוכים למדה זו, כמבואר בגמרא (סנהדרין כד.) שהיו מחבבין זה לזה ומנעימין זה לזה בלשון רך ובדרך כבוד, וכתב אבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' מצורע עמוד צה) דהיינו שהיו נוהרים עד מאד על מוצא שפתותיהם, ואף לא הוצרך להזהירם על עון לשון הרע. ולפי זה הרי בארץ ישראל לא הוצרך לתיקון עון לשון הרע, כי הם היו נשמרים בדיבורם שלא יכשלו בלשונם.

וזה שאמר הא לחמא עניא, מוסב על המצה שקראו הכתוב (דברים טז ג) לחם עני, ודרשנין בגמרא (פסחים קטו:) לחם עוני, שעונין עליו דברים הרבה, והוא מצות סיפור יציאת מצרים, שהוא בכדי לתקן פגם לשון הרע, ולכך הכתיב הוא לחם עני, כי דרכו של עני הוא להביט אל פחיתות עצמו, ועל ידי כך לא יבא לדבר לשון הרע, ועל זה המשין ואמר כל דצריך ייתי ויפסח, והוא עדה"כ (שמות יב מג) זאת חקת הפסח, ובמדרש רבה (פיי"ט ס"א) זה שאמר הכתוב (משלי י ט) לב יודע מרת נפשו, כי ממצות

הפסח בא האדם לידע פחיתות עצמו, ועל ידי כך לא יבא לדבר בגנות חבירו. ואכן למדה זו הלא יזכו ישראל בארץ הקודש, ושוב לא יוצרכו לתיקון על פגם לשון הרע, וזה שאומר השתא הכא, שבגולה אנחנו צריכים לתקן עון זה, אבל לשנה הבאה בארעא דישאל, ושם לא נצרך כלל לתיקון על חטא עון לשון הרע.

כל דיבור הוא מצוה בפני עצמה

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח, וי"ל דאע"פ שמעיקר הדין יוצא גם בלי ריבוי הסיפור, מכל מקום על ידי שהאדם מרבה לספר ביציאת מצרים, הוא מורה בזה באצבע כמה חשוב ויקר הוא דיבורו של איש הישראלי, וכמה קדושה יש בו, כי בכל דיבור ודיבור הוא מקיים מצות סיפור יציאת מצרים. ומזה לומד האדם גם להזהר ולשמור על הדיבור שלא ידבר הליצה דיבורים אסורים, מאחר שהוא מבין כמה גדול וחשוב ויקר הוא הדיבור של איש הישראלי, ולכן כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח, דעל ידי זה הוא שומר את דיבורו.

פעולת הדיבור של סיפור יציאת מצרים

וכמו כן גדלה מאד מעלת וסגולת הדיבור בסיפור יציאת מצרים, כי על ידי דיבורו קא עביד מעשה, והוא על דרך שביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' מצורע עמוד תי) הפסוק (תהלים צד יב) אשרי הגבר אשר תיטרנו יה ומתורתך תלמדנו, דהאדם אף אם נגזר עליו מלמעלה יסורים וצער, אם הוא זוכה יכול לצאת ידי חובתו על ידי שלומד בתורה בפרשת נגעים ויסורים, ונחשב לו כאילו באו עליו יסורים בפועל. וזה שאמר אשרי הגבר אשר תיטרנו יה, אימתי שבחו של אדם שהקב"ה מיסור ביסורים, באופן שמתורתך תלמדנו, היינו שיוצא ידי חובתו ביסורים וצער על ידי לימוד התורה בענינים אלו ולא שיבואו עליו בפועל ממש, עכ"ל. ולפי זה על ידי שמקיימים מצות סיפור יציאת מצרים, לספר באוני בנינו ובני בנינו כל הרפתקאות דעו על אבותינו בהיותם משועבדים במצרים, איך שמררו המצרים את חיי אבותינו בעבודה קשה, ויעבידו בהם בפרך, כשם שלימוד פרשיות יסורים נחשב כאילו באו היסורים בפועל, כמו כן נמי נחשב הדיבור של סיפור יציאת מצרים, כאילו אנהנו בעצמנו סבלנו על שכמנו כל אותן הצרות, ואיתא במדרש ליקוט (פנינה רמז תקס"ו) אמר הקב"ה כתבתי בתורה וכי יכה איש את עין עבדו לחפשי ישלחנו, אני סממית בי עניניה אינו בדין שיצאו לחפשי. ובכך כיון שעל ידי הדיבור נחשב כאילו באו עלינו היסורים, בדין הוא שהקב"ה יחיש פדות נפשינו ויגאלנו במהרה כי כבר נתמלא כוס התמרורים.

השייטת משיח הדיבורים בפנינו

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח. יתבאר על פי דברי א"ז זללה"ה ברב טוב (פ' בא) עה"פ ולמען תספר וגו' וידעתם כי אני ה', כי הסיפור בנפלאותי להשריש האמונה בלב בניו וביתו אחריו, ודאי אני אשים דברי בפיך, בבחי' שכינה מדברת מתוך גרונו, וזה ולמען תספר באוני בנך ובן בנך וגו', ואת אותותי (לומר כדברים שאמר) אשר שמת בי, ומזה וידעתם כי אני ה', היינו שתדעו כי אני ה' המספר, כי הדברים שמספר אני השם בפיך, עכ"ל.

והנה כתב באור החיים הקדוש (פ' בלק) על הכתוב וישם ה' דבר בפי בלעם, ודרשו חז"ל (תנחומא בלק ס"ב) עיקם את פיו ופיקמו כאדם שקובע מסמר בלוח, פ"י כי לא ידע בלעם בדברים, אך ה' מלא אותו דברים ואמר לו שוב אל בלק וכה תדבר כי יצאו הדברים מפך, עכ"ד. ולפי זה י"ל כי איש הישראלי אשר זוכה בליף התקדש החג כאשר הוא מספר סיפור יציאת מצרים לבני ביתו, והנה השי"ת שם בו דברים לדבר, הרי כמה גדלה מעלתו שאין הקב"ה צריך להשיב דבר בפיו, רק הוא יכול לדבר כמה שירצה מדיבורי קודש אשר שם השי"ת בפיו, ולכן כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח, כי זהו ממעלתו ושכחו שיכול לדבר דברי השי"ת על ידי פיו.

יציאת מצרים בזכות שמירת הדיבור

במדרש (ויק"ר פ"ב ס"ה) רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים ואחד מהם בשביל שלא אמרו לשון הרע. י"ל על פי מה שכתב רש"י (ר"פ בראשית) בתחלה עלה במחשבה לבראונו במדת הדין, והיא שאין העולם מתקיים הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין. וכתב על זה א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' אחרי) דמאחר להתנהגות מדת הרחמים אינו אלא משום קיום העולם, על כן דוקא מי שעוסק במצות פרייה ורבייה וחושש לקיום העולם הקב"ה דן אותו במדת הרחמים מדה כנגד מדה, מה שאין כן מי שאינו עוסק בפרייה ורבייה ואינו חושש לקיום העולם, נמצא נשאר עומד על תחלת המחשבה, והקב"ה דן אותו במדת הדין ח"ו, עכ"ד.

ולפי זה יתכן לומר בטעם הדבר שגאולת המצרים היה בשביל שלא דברו לשון הרע, כי באמת בני ישראל במצרים היו ערום ועריה בלי מצות, ומשורת הדין לא היו ראויים לנס, אמנם השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו הגדיל עמהם על פי מדה"ר, בזכות שלא דברו לשון הרע, והטעם כי בעלי לשה"ר שדבריהם מרבים מחלוקת בין איש לרעהו בודאי שאינם חוששים לקיום העולם, ועמהם מתנהג הקב"ה מדה כנגד מדה במדה"ר כפי תחלת המחשבה, ומי יצדק לפניו בדין, אמנם מי ששומר פיו ולשונו וחושש על קיום העולם לבל ירבה מחלוקת בישראל בודאי שמודרין לו כמדתו לחשוש לו על קיום העולם ולהתנהג עמו במדה"ר, והלכך אע"פ שלא היו ראויים להגאל כפי מדה"ר, מכ"ל מקום כיון שחששו על קיום העולם ונהגו מעון לשה"ר מדרו להם כמדתם והתנהגו עמהם במדה"ר בשביל קיום העולם ובזכות זה יצאו ממצרים.

מי שאינו שומר את פיו הקהה את שיניו

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם, לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר ואף אתה הקהה את שיניו. ויש להבין היכן נמצאו בדבריו כפירה בעיקר, גם מה זה שיקוה את שיניו. ואפ"י הדנה רוב מצות בלייל התקדש החג הם כפה, אכילת פסח ומצה ד' כוסות וסיפור יצי"מ, והוא ע"ד דמבואר בספה"ק (פרע"ח שכ"א פ"ו) דפסח נשתיקון פה-סח הוא ענין תיקון היבור, ועל כן טרם אנו ניגשים אל הימים הקדושים הללו, עלינו להתבונן אם שמרנו על הפה שלא להשתמש בה לדברים אסורים, כי חלילה אם החמיצו את הפה בדבורים אסורים וכדומה, פה דובר נבלה איך ידבר לפני שוכן וזולה, ואיך יספר האדם בשבחו של מקום בליף הקדוש הזה כפה שנתלכך בדברים אסורים ח"ו. ובוזה יתבאר שאלת בן הרשע, דמאחר שלא שמר פיו ולשונו והשתמש בזה לדברים אסורים, על כן בהגיע ליל הקדוש הזה אינו יכול לקיים מצות הלילה שהוא כפה, ואי אפשר לו לספר בשבחו של מקום ולקיים מצות אכילת מצה וכדומה, כי נאבד ממנו החשק

מאחר שנתלכך הפה בדברים אסורים, ועל כן מרוב צערו וכאבו הוא צועק מנהמת לבו מה העבודה הזאת לכם, היינו למה אתם עושים עבודה זו ואיך יש לכם החשק וההתלהבות לקיים מצות הלילה, הלא אני כשלעצמי איני רואה צורך בזה ואיני מרגיש חשק לזה, ח"ו! ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל, היינו שאינו מקיים מצות הלילה, ראייה הוא שכפר בעיקר, ע"ד שאמרו חז"ל (ערכין טו:) כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר, וכיון שסיפר לשון הרע אין לו חשק, ועל כן ואף אתה הקהה את שיניו, ע"ד שאמרו חז"ל שם שחקין הקב"ה לפה שתי חומות אחת של עצם (שינים) ואחת של בשר (שפתים). וכיון שכן הרשע לא שמר על לשונו הקהה את שיניו כי אינו צריך לשומר הזה שלא השתמש בה לשמירת הלשון.

דיבורי תפלה
ביעור דברים החמוצים ע"י כח התפלה

ובעת שבא האדם לעמוד ולהתפלל לפני בוראו, צריך לשכוח מכל הבלי עוה"ז, רק יעמוד על מקומו והתפלל ברחמים ותחנונים לפני המקום מרישא ועד גמירא, בהתלהבות ובאש קדושה בבחי' כל עצמותי תאמרנה, וכל איבריו ירתחו באומרו דיבורי קודש לפני השי"ת, ובודאי שלא ישיח באמצע התפלה, ורק בכח זה של תפלה שהוא רחמים יושע בדבר ישועה ורחמים. ועל דרך זה יש לרמוז כמה שאמרו חז"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה, הדנה שאור רומז לדברים החמוצים והמרים אשר בני אדם עוברים במשך ימי חייהם, ולזה אמרו חז"ל אין ביעור חמץ, אי אפשר לבכור ולהנצל מן דברים החמוצים יסורים ועגמו"ג העובר על האדם, אלא שריפה"ה, רק בכח קיום המצוה באש התלהבות, כי ע"י התפלה באש קודש יש תקוה שהתפלות יתקבלו לרצון, וכ"ל דברים החמוצים מבתי בני ישראל יתבערו ויכ"ל.

ושאינו יודע לשאול את פתח לו שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר כעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים ובהגדה אמרי קודש הבית משמיה הרה"ק מהר"י מבעלזא, שאנו מבקשים מהשי"ת אע"ג שאין אנו יודעים לשאול ולהתפלל, את פתח לו, שהשי"ת יפתח לבניו להבין איך להתפלל. ויתבאר על פי מה שמבואר בכתבי הארז"ל (פרע"ח שכ"א פ"א) כי בגלות מצרים היה הדיבור בגלות, שלא היה להם דיבור של קדושה. (ועיין בזרע קודש פ' וארא, בתפארת שלמה פ' בשלח). ובערוגת הבשם (פ' בשלח) כתב בזה, דכשיצאו ממצרים הוציאם הקב"ה ומטלים ונשאים על כנפי נשרים עד רום המעלות, והיה ביכלתם לדבר דיבורים גם בדחילו ורחימו

ומחשבה זכה, וזה ענין פי החירות, דהיינו שכבר יצא פיהם לחירות, ע"ש. ויתכן לומר דהקב"ה עשה כן עם בני ישראל להוציא הייבור בגלות ולפתוח פיהם ויכלו לדבר דיבורי קדושה, בזכות שבני ישראל דברו אל בניהם והשרישו בהם אמונה טהורה, בזכות זה פתח הקב"ה את פיהם שיוכלו לומר דברים שבקדושה. וכמו כן בימינו אלה אשר החשך יכסה ארץ וסגר עלינו המדבר שאין אנו יכולים לומר דיבורי קודש לפני השי"ת, מכל מקום על ידי שמדברים אל הבנים הקטנים אשר עדיין אינם יודעים לשאול, ומקיימים את פתח לו, דבר על לבם ולפתוח להם פתח להשריש בקרבם אמונת ה' משחר טל ילדותם, בזכות זה יפתח הקב"ה את לבנו לדעת ולהבין איך להתפלל.

וזה שאמר ושאינו יודע לשאול את פתח לו, שאנו מבקשים אל הקב"ה שיפתח לבניו להבין איך להתפלל, ולזה הסמך הכתוב והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, דמצוה על האדם לספר לבניו כיציאת מצרים ולהשריש בקרבם אמונה טהורה ויראת ה', ומסיים ואומר כעבור זה, היינו בזכות זה שמדברים אל הבנים הקטנים ומשרישים בקרבם אמונה ויראת ה', עשה ה' לי בצאתי ממצרים, דבצאת ישראל ממצרים גם המה לא ידעו איך להתפלל, ופתח ה' לבם להבין איך להתפלל בזכות שהם פתחו לבם בניהם להשריש בקרבם אמונה, וכמו כן בזכות זה יפתח ה' לבניו שנוכה להתפלל ולומר דיבורי קודש להשי"ת.

וישמע ה' את קולנו, כל מה שהאדם צריך וזקוק לישועה יכול הוא לפעול בתפלה, וירא את ענינו זו פרישות דרך ארץ, מה שבני אדם מעונים וטרודים להמציא שידוכים לבניהם, ואת עמלנו אלו הבנים, מה שבני אדם מצפים להפקד בבנים וזש"ק, ואת לחצינו זו הדחק, מה שבני אדם טרודים להמציא טרף חקם.

ביהמ"ד "תפארת יחזקאל" קרית יואל
ע"ש הנה"ק רבי יחזקאל שרגא מרע"ן זצוקלה"ה
בנשיאות בנו הגה"צ אב"ד שליט"א

חיים של ברכה
הנני מברכים בזה ברכת מזל טוב לכבוד ידידינו עוז החשוב והמפואר המוכתר בכל כתר ותואר, פאר החסד והמדות, נועם הליכות והלכות, חיים שיש בהם אהבת תורה ויר"ש, מסור בלב ונפש להרבות חסד עם הבריות, ובמיוחד עומד תמיד הכן לימינו של כ"ק הגה"צ אבד"ק שליט"א, ולבית מדרשינו בכל עת ועונה, ה"ה

מו"ה חיים סופר הי"ו
מפארי בית מדרשינו
דרגל השמחה אשר במעונו באירוסית בתו למזל טוב ובשעטומ"צ
עב"ג הבה"ח כלי מחזיק ברכה המופלג בתורה ויר"ש

נמר מרדכי נ"י
ממצויני תלמידי מתיבתא תו"י דסאטמאר
בן הרבני החשוב והנכבד שמו הטוב מפאריס בהילולים ותוארים
מו"ה אברהם אלי' ווייס הי"ו - אב"י בעיר מאנטרעאל
ולעת כזאת שהשמחה בהיכלו הנני בזה להללו ולשבחו במייטב ברכותינו
על אשר זכה לפרוש סכום נכבד בקניית זכות אדיר
לנדב העזרת נשים החדש לבית מדרשינו

ויהי"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל בדרך
התורה והיראה לאורך ימים ושנים עדי נזכה לביאות משיח
צדקינו במהרה בימינו אמן.

כ"ד המברכים
הנהלת הקהלה

בספרן של צדיקים

קדושת וסגולת המיצה

מתקנים חטאו של אדה"ר

ידוע שק"ז מרן הקדוש מצאנו זי"ע היה נוהג בליל התקדש חג הפסח טרם החלו לספר ביציאת מצרים, התחיל לספר מאדם הראשון ולהלן דור אחר דור, עד יציאת מצרים. (ובפי העולם מורגל שהתחיל ממעשה בראשית בריאת שמים וארץ, אבל טעות הוא בידם). והענין הוא עפ"י הידוע מדברי האר"י הק' ז"ל דכל השיעבוד מצרים היה כדי לתקן את הניצוצין הקדושים שנפגמו ע"י חטאו של אדם הראשון כידוע, וא"כ לא היו ישראל יכולים לצאת ממצרים עד שתקנו חטאו של אדם הראשון, ולזה צוה הקב"ה לישראל בהוציאם אותם מארץ מצרים לאכול קרבן פסח ומצות מצוה, שעל ידי אכילת מצוה יתקנו חטא האכילה של אדם הראשון, ולפי"ז יש שייכות גדול לענינו של אדם הראשון ליציאת מצרים.

(מהר"ם ט"ב לפסח דף כ"ט)

הכנה דרבה

כאשר האדם מכין עצמו לקיים מצות עשה דאורייתא ודרבנן אשר צריך לקיים בליל פסח בקדושה ובטהרה יוכל להרגיש קדושת פסח מצרים ופסח דלעתידי.

(מהר"י מבעלזא)

את חג המצות תשמור התורה מפרש האיך זה וקאמר שבעת ימים תאכל מצות עי"ד זה תקיים כאשר צויתך כל התורה ועד איזה זמן הוא תועלת על זה קאמר למועד חדש האביב פי' עד הפסח הבעל"ט.

(זכרון זאת)

מכפרים על ד' מיתות ביד

על ידי ד' כוסות ניצול מד' מיתות ביד אם נתחייב בהם, כי הם באים לכפר על ד' מיתות ביד.

(יפה ללב)

בזכות המצה שישאל אוכלין זוכין בדין בר"ה. ומתקנת את כל השנה כולה.

(באר מים חיים - דברי יחזקאל פ' בא)

רפואה בגשמיות

ידחוק עצמו לשתות ד' כוסות שלימים ואכילת מצת מצוה אפיקומן שיעור כזית אף שקשה עליו אכילתו ושתייתו ידחוק א"ע, ובוזה לא יצטרך לאכול סמים ומשקין מרים לרפואת הגוף.

(שם)

האוב"ב מצה כהלכתה שבעה ימים כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

(רוקח סי' רצ"א, וכ"כ באב"ע פ' משפטים, ובשו"ת חת"ס יו"ד סי' קצ"א בשם חוקני)

מלחמת היצר

כ"ז דכפין ייתי וייכול" ר"ל מי שכפוף תחת היצה"ר והוא משוקע בתאוות, ייתי וייכול הכזית מצה, ובוזה יגרש ויבער את הרע מקרבו ויבער את רוח הטומאה מן הארץ ויפרשו ויבדיל מכל רע.

(תפארת שלמה)

מכתב קודש - מאת הוד כ"ק ארמו"ר מסאטמאר שליט"א

חבר נשיאות כוללנו

לטובת אלפי עניי ארה"ק שע"י כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס

נתפרסם לרגל
האפייל השנתי
הנערך בקרית יואל
בימי חג הפסח

**רופט אייך אן ווארעם צום אפייל דעם יו"ט פסח אין קרית יואל
לטובת דעם הייליגן כולל שומרי החומות צדקת רבי מאיר בעל הנס**

ממשיך שפע בתורה ומצות

אכילת מצה הוא בבחינת גבוה מן "המן" בהיותו לחם שמים ונותן למצוה להשפיע על ידו רב טוב לבית ישראל עוד אח"כ, ומהאוכל מצה יצא מאכל לכל השנה וכו', ובלי ספק ע"י קדושת המצה באה התגלות התורה לישראל, וע"י אכילת המצה בקדושה וטהרה נמשך לישראל ממנה שפע התורה והמצוות יותר ויותר.

(תפארת שלמה)

נשאר לנו מצוה יחידה

מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח, היא יהודה נשאר לנו מכל המצוות אכילה שבכל התורה, אין לנו פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצוה אחת משנה לשנה, ואם גם הוא לא תועילה בדינו בשלימות, הייטב בעיני ה' חלילה.

(שו"ת חתם סופר)

קדושה לכל השנה

בערב תאכלו מצות, לשון עריבות ומתיקות כמ"ש והערב נא את דברי תורתך בפנינו, שיהי' המצוה זו של אכילת מצה מתוק לחיך ותערב לנפש כי הוא מצוה זמנית פעם אחת בשנה, לכן ג"כ סגולות מצוה זו גם עתה להיות להם לעזר לבני ישראל בשמירה מעולה על כל השנה כימי צאתכם ממצרים, וזה ענין תועלת אכילת מצה להיות נשמר בכל השנה לבל יעבור בם מקרה רעה כמ"ש ד' ישמרך מכל רע, ממילא יהיו כל המצוות ומעשים טובים שלו ואל יבוזו זרים.

(תפארת שלמה)

כל הזכויות שמורות © על פי דין תורה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגליונינו בלי רשות כתב מהמערכת
הרוצה לנדב גליון, לפרסם מודעות, להאיר ולהעיד, יתקשר עם המערכת: 0153 - 781 (845)

Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950

מתוך דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בדרשת שבת הגדול שנת תשס"ט לפ"ק
אחר מילי דשמעתא ודרוש ואגדה בסוגיא דשלא כדרך הנאתן (פסחים כד:)

לבער המדות הרעות

והנה בני ישראל מתכוננים לחג הקדוש, השי"ת יהא בעזרינו שנוכה לבער את החמץ מבתינו ומרשותינו, לבער החמץ שבלב הן חמץ ידוע והן חמץ שאינו ידוע, ונודע דברי החיד"א בהגדת שמחת הרגל (לימוד א) לפרש מאמרם (פסחים ה:): אין ביעור חמץ אלא שריפה, דהנה כתב הרדב"ז בתשובותיו (סימן תתקע"ז) בטעם שהחמירה תורה בחמץ בפסח יותר מכל איסורין שבתורה להצריכו בדיקה וביטול ולאסרו בכל שהוא, כי חמץ רמז ליצר הרע, והוא שאור שבעיסה, וצריך האדם לגרש אותו מעליו לגמרי, עכ"ד. והנה אמרו רז"ל (קידושין ל:): בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, וכיון שהבורא יתברך לא מצא תיקון ליצר הרע אלא התורה, אם כן ודאי שבלעדי התורה לא בטיל. ומבואר בגמרא (תענית ז.) שהתורה נמשלת לאש. וזה שאמרו אין ביעור חמץ אלא שריפה, כי לא משכחת ביעור יצר הרע אלא לשורפו באש התורה, עכ"ד.

אמנם יש לפרש עוד מאמרם ז"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה, על פי דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' תזריע עמוד רעט) לפרש המשנה (אבות פ"ה מכ"ב) בן בג בג אומר, הפך בה והפך בה דכולה בה, וסיב ובלה בה ומינה לא תזוע, שאין לך מדה טובה הימנה. דהנה בתורה הקדושה כלולים כל מעלות ומדות טובות, ועל ידי עסק התורה זוכה האדם לקנות מדות טובות בנפשו, ולזה אמר סיב ובלה בה, שתעסוק בה בכל עת גם עד זקנה ושיבה, ואף על פי שכבר עמלת בתורה הרבה, מכל מקום מינה לא תזוע, והטעם שאין לך מדה טובה הימנה, כלומר כי כל המדות טובות נכללו בהתורה"ק, ועל ידי העסק בהתורה"ק יזכה לכל זה, עכ"ד.

ובזה פי' אבא מארי זללה"ה בברך משה (פ' בחקותי עמוד רלו) דברי רשי"ל עה"כ ועץ השדה יתן פריו, הן אילני סרק ועתידין לעשות פירות. כי האדם נמשל לאילן ככתוב (דברים כ"ט) כי האדם עץ השדה, ואילני סרק רומז לאנשים ריקים מכל מדה טובה, והבטיחנו הכתוב אם בחקותי תלכו, ופירש"י שתהיו עמלים בתורה, אז תזכו לזכך ולצרף את נפשתיכם, ואף הריקנין שבישראל יזכו לעשות פירות ולקנות בנפשם מדות טובות וישרות, כי אין לך אדם מישראל שלא יוכל לתקן מדותיו על ידי עסק התורה, ואפילו מי שנשרש בנפשו מדות גרועות ומגוננות ביותר, מדי עסקו בתורת ה' בעמל ויגיעה המאור שבה מחזירנו למוטב להטותו לדרך הטובה והישרה, עכ"ד.

וזה שרמזו חז"ל בלשונם אין ביעור חמץ, רמז על המדות רעות ומגוננות, שצריך האדם לבער אותם מלבו ומרשותו, אלא שריפה,

הוא עסק התורה שנמשלה לאש, כי כאשר יעסוק האדם בתורת ה' תמימה, יזכה לבער כל המדות רעות מקרב לבו, ולקנות בנפשו מדות טובות וישרות.

קביעת עתים לתורה

ואמינא מילתא לפרש עוד דברי רשי"ל ועץ השדה יתן פריו, הן אילני סרק ועתידין לעשות פירות, דהנה תלמידי חכמים הן אילנות טעונות פירות, והמון עם ישנם מהם שהם אילני סרק, כי אין בהם ריח תורה ומצות, אך מכל מקום גם אותם האנשים שאין בהם לא תורה ולא מצות, אם קובעים לעצמם עתים לבא בביהמ"ד ולהשתתף בשיעור בכל יום ויום בקביעות, אז גם אילני סרק עתידין ליתן פירות, שיזכו לבנים תלמידי חכמים ויראי ה', כי בזה שהבן רואה אצל אביו חשיבות ויקר ערכה של התורה"ק, שפונה עצמו מכל עסקיו כדי לעסוק בתורה ותפלה, על ידי זה נעשה התורה"ק חשובה ויקר בעיניו, והוא משתדל לעסוק בתורה, ועל ידי זה יתגדל בעז"ה לתלמיד חכם, והוא סגולה הבדוקה שיזכו לדורות ישרים, שהבן יראה את אביו מטריח עצמו להשתתף בשיעורי תורה.

תלי"ת בשנים האחרונות נעשה שינוי גדול לטובה בלימוד התורה, בכל יום ויום רואים איך שהיכלי התורה פה ובשאר מקומות מלאים בבוקר ובערב, והוא תענוג רוחני לראות איך שיושבים ועוסקים בתורה, אך כל אחד צריך לראות שגם הוא יהיה מאלו שיש להם שיעור קבוע בכל יום. ב"ה שהיה לנו סייעתא דשמיא להגדיל תורה ולהאדירה על ידי קביעת לימוד מסכת א' לאנ"ש ונתרומם קרן התורה, בתחלת זמן החורף התחלנו ללמוד מס' שבועות ברוב עם יחד, אך אין חסידות כבתחלתו, ובמשך הזמן כמה נתרשלו בהמשך לימוד המס' שיש בה כמה מקצועות חמורות, בעז"ה לקראת זמן הקיץ נסיים מס' שבועות ונתחיל אי"ה מס' חגיגה שהוא יותר שוה לכל נפש, ואבקש מכל אחד להשתתף בלימוד המסכת, ובעיקר שיהיה לו לכל אחד שיעור קבוע ללמוד תורה.

לגדור גדר במסירות נפש

דער מדרש (הובא בקדושת יו"ט) זאגט שאלו תלמידיו את רבי יוסי בן קיסמא, די תלמידים האבן געפרעגט רבי יוסי בן קיסמא, אימתי בן דוד בא, ווען וועט משיח קומען השיב להם זאת תורת העולה, און מען דארף צו פארשטיין וואס איז געווען זייער שאלה אימתי בן דוד בא.

לענייננו קען זיין דער פשט, דער פעטער ז"ל האט אמאל געזאגט מוראדיגע ווערטער, ער האט געזאגט, **אז היינטיגע צייטן ווען די**

נסיונות זענען גרויס, אז א מענטש האט א תאוה, און ער איז זיך מתגבר אויף די תאוה, איז דאס א התחלה צו מסירות נפש", קורצע ווערטער אבער עס ליגט אין דעם זייער אסאך, מען קען עס נאכקוקן לשון קדשו אין דברי יואל פ' ויחי דף תקו.

עס איז יעצט דער זמן פון ביעור חמוץ, מען דארף צו מבער זיין דעם חמוץ הידוע, ושאינו ידוע, דער טעכניק היינט צוטאג שטעלט אהער יעדן טאג פרישע כלים, היינט צוטאג דרייט זיך כמעט יעדער סוחר מיט אזא כלי (סעלפאן) אין טאש, וואס מיט איין קוועטש אויפן קנעפל, קען מען זיך פארבינדן דא און דארט, און איך וויל נישט ארויסזאגן מיטן מויל רח"ל ווי מען קען אלס אנקומען.

מען קוקט זיך צו דער מצב פונעם ירדת הדורות אין היינטיגע צייטן איז זייער ביטער, הגם דער יצה"ר איז נישט היינט געבוירן געווארן, ס'איז אמאל אויך געווען א יצה"ר, און ס'איז אמאל אויך געווען נסיונות, און ס'איז אמאל אויך געווען נישט גוטע פלעצער, אבער אמאל ווען איינער האט געוואלט אנקומען צו די פלעצער, האט עס געקאסט געלט און אסאך צייט צו קענען אנקומען, און ווי לאנג ער האט געוואלט אנגעקומען האט ער שוין געהאט צייט צו האבן אביסל התבוננות, די תאוה זאל זיך אים אביסל אפקילן, און מען איז ניצול געווארן.

ליידער ליידער היינטיגע צייטן, קען מען זיצן ביי זיך אין שטוב, און מיט די כלי אין טאש, מען מיינט אז קיינער זעט נישט, און מיט איין קוועטש אינעם קנעפל, רחמנא ליצלן ווי מען קען אנקומען אין איין מינוט.

מורי רבותי, עס איז היינט א מצב אז מען דארף האבן מסירת נפש זיך צו האלטן ביי אידישקייט!, אז מען וויל בלייבן א ערליכער איד מוז מען האבן מסירת נפש!, מען דרייט זיך ארום אין טאש מיט ג"ע ממש!, ווער ווייסט וואס ס'וועט נאך נאכקומען, מען קוקט צו דער מצב פון די נסיונות וואס דער יצה"ר רוקט אונטער, און ליידער דער מצב ווערט שווערער פון טאג צו טאג, מען האט שוין פאר א יאר, און פאר צוויי יאר אויך געשטורעמט דערויף, אבער עס איז נאכנישט געווען אזוי געפערליך ווי היינט, ס'איז נאך פאר א יאר נישט געווען אזוי שלעכט, און ווער ווייסט וואס ס'וועט נאך זיין איבער א יאר, דער מצב ווערט ערגער פון יאר צו יאר, און ליידער דויערט עס ניטאמאל א יאר, נאר אסאך ווייניגער.

עס זאל קיינער נישט זאגן מיך מיינט מען נישט, מיר וועט עס נישט שאדן, ווייל סאך בעסערע און קלוגערע פון אים האבן אויך אזוי געזאגט, און ליידער זענען זיי אנגעקומען אין שאול תחתית ממש ר"ל. מען דארף זיך רייסן די האר פון קאפ ווען מען הערט וואס טוט זיך אלץ אפ, דער מצב שרייט פון זיך אליינס, חלילה נאך א פאר יאר אז עס גייט אזוי אן, צו וועם וועט משיח קומען!!!, צו וועמען וועט משיח קומען!!! ווי אזוי וועט מען חלילה אויסזען אן מסירות נפש.

קען זיין דאס האבן די תלמידים געפרעגט רבי יוסי בן קיסמא, אימתי בן דוד בא, זיי האבן געגעבן א קוק ווי אזוי די דורות פאלן,

היינטיגע צייטן זענען דא זאכן וואס מען האט זיך אמאל נישט פארגעשטעלט, האבן זיי געפרעגט אימתי בן דוד בא, צו וועם וועט משיח קומען!!!, אין אזא מצב, אין אזא דור!, השיב להם זאת תורת העולה היא העולה, דער זיידע ז"ל אין ייטב לב (פרשה זו) טייטשט, זאת תורת העולה היא העולה, אז דער מענטש אליין דארף זיך מוסר נפש זיין, ער אליין דארף זיין דער קרבן עולה. און דאס איז געווען די תשובה פאר די תלמידים, אז דורך די כח פון מסירות נפש, כולי האי ואולי וועט מען קענען זיך דערהאלטן אין דעם שווערן ביטערן גלות.

און דאס איז וואס מיר דארפן געדענקן, מען דארף האבן דאס ביסל מסירות נפש, אז ס'קומט צו א עת נסיון, מען האט א שוואכע מינוט, זאל מען זיך קענען מתגבר זיין, כובש זיין דעם רצון, דאס מיינט מסירות נפש, אוועקגעבן דעם רצון, ווי דער פסוק זאגט (בראשית כג ח) אם יש את נפשכם, און רש"י טייטשט נפשכם מיינט רצונכם. מסירות נפש מיינט אוועקגעבן די רצון פארן הייליגן באשעפער, און דאס איז מסירות נפש, און דורכדען קען מען זיין אפגעהיטן פון גאר הארבע איסורים.

איך וויל בעטן בכל נימי נפשי! די אלע וואס דארפן עס לצורך הפרנסה, ס'איז שוין דא היינט אזא פילטער וואס טוט אביסל אויסרייניגן מען זאל נישט אנקומען אויף נישט גוטע פלעצער, דארף מען זען אז מען זאל דאס האבן, ס'זאל זיין די מסירות נפש כובש צו זיין די תאוה, און דאס וועט זיין א שמירה מען חלילה נישט צוקומען צו א מכשול.

און פארשטייט זיך, חלילה וחלילה איבערגעבן די כלי - אפילו באופן ארעי, אפילו אויף א קורצע זמן - פאר א יונגל, א בחור אדער א מיידל, מען זאל נישט מיינען, אה, מיין קינד וועט דאס נישט שאדן, ער פארשטייט נישט צו דעם, מען דארף צו וויסן, ווי יונגער מען איז, אלס קלוגער און רעפערנירטער איז דאס קינד, און כאפט זייער שנעל אויף די אלע כלים, חלילה דאס צו געבן פאר א קינד, ווייל ס'איז בנפשכם, ס'איז דמו ודם זרעותיו תלוי בו.

ובפרוס עלינו ימי הפסח, השי"ת יהא בעזרינו שנוכה לקיים כל מצות החג בחדוה ובשמחה, ועלינו להתכונן בהכנה דרבה ובהתרוממות הנפש לקראת חג הקדוש הבא לקראתנו לשלום, ובליל התקדש החג כאשר האב מיסב על שולחנו יזכור חובת היום להשריש בלב בניו ובנותיו אמונה שלימה והתרוממות הנפש, ודבר זה נחקק בלבכם לכל ימי חייהם, והוא המשך הדורות שהמה ימסרו לבניהם ובני בניהם, ולזה צריכים להתכונן עוד קודם החג שיהיה לו דיבורים מסודרים בפיו לקיים מצות סיפור יציאת מצרים. ואין צריך לומר שחלילה לא יבלו את הזמן הגדול בהבלים ודברים של מה בכך.

והשי"ת יהא בעזרינו על דבר כבוד שמו, שנוכה בליל הקדוש הזה לקיים מצות אכילת מצה, והוא מסוגלת לכל ההשפעות, מצה משפיע פרנסה, מצה משפיע רפואה, וגם משפיע אריכות ימים כמבואר בספרי קודש, והשי"ת יהא בעזרינו שנוכה לקבל כל אלו ההשפעות בגשמיות וברוחניות, כימי צאתנו ממצרים יראנו נפלאות, בניסן נגאלו ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.